

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR

Poročilo Sveta za telesno kulturo o stanju telesne vzgoje v mestu

Poročilo je podal predsednik Sveta tovariš Niko Kavčič na 6. seji Mestnega sveta dne 30. oktobra 1958

Svet za telesno kulturo pri Okrajnem ljudskem odboru je že dolgo proučeval perečo problematiko celotne telesnovzgojne dejavnosti v našem okraju, še posebno pa v mestu. Ta problematika je danes na posameznih področjih dosegla takšno stopnjo, da bodo potrebni učinkoviti posegi, če bomo hoteli položaj popraviti. Poudariti moramo namreč, da je področje telesne kulture tisto področje, kjer se nova miselnost le počasi uveljavlja in očitno zaostaja za našim celotnim družbenim razvojem. Škoda, ki nastaja, bo z vsakim dnevom teže popraviti. Zato bodo potrebni hitri in učinkoviti ukrepi. Mnenja smo, da je predvsem tukaj tisto mesto in tribuna, kjer naj se pretehtajo izneseni problemi, analizira trenutni položaj in sprejmejo ustrezni sklepi. Mnenja smo tudi, da je današnji čas še prav posebno primeren za to razpravo, saj je neposredno pred nami jugoslovanski Kongres telesne kulture. Ljubljana pa lahko, kot je to že storila doslej mnogokrat, s svojim zgledom koristi in pokaže pot, kako bi rešili zamotane probleme telesne kulture v naši državi. Menimo tudi, da je današnja seja lahko vzpodbudna za druge kraje, kjer o tej problematiki še niso razpravljali oblastni organi tako kot v Ljubljani in kjer je morda področje telesne kulture še vedno obravnavano z ožjih vidikov. Seveda pa moramo biti danes vsi živo zainteresirani, da bo pravilno vrednotenje telesne kulture prodrlo v vse kraje naše ožje in širše domovine, kajti le tako bomo dosegli v naši telesni kulturi še večje uspehe, ki se bodo v končni rezultanti pokazali v splošnem dvigu ljudskega zdravja, v povečani delovni in obrambni sposobnosti, v večji delovni storilnosti, v zmanjšanju izdatkov za socialno skrbstvo in tako dalje.

Načelo, ki smo ga osvojili v naših družbenih organih na vseh stopnjah v okraju, da je komuna tista osnovna celica, ki prevzema skrb za usmerjanje telesnovzgojnih organizacij, se je v zadnjem letu preko občinskih svetov za telesno kulturo že začelo uveljavljati. Dejstvo je, da danes občinski sveti za telesno kulturo že marsikje dobro povezujejo te posamezne organizacije, saj le-te često najdejo pot do njih. Občinski sveti postajajo vse bolj in bolj tisti organi, mimo katerih danes skoraj ne morejo več pomembni problemi telesnovzgojnega življenja v komuni. Po zrelem preudarku se je Svet za telesno kulturo lotil najprej reševanja predvsem tistih nalog in problemov, ki jih je smatral za osnovne. Predvsem gre za reševanje vprašanj materialne osnove, kajti brez te si je težko zamisliti nadaljnjo rast naše telesne kulture. Ob polnem

razumevanju Mestnega sveta, ki so ga v razpravah na terenu v celoti podprli prebivalci našega mesta, smo spomladu ustanovili sklad za izgradnjo telesnovzgojnih objektov. To je prvi primer takega organiziranega dela v državi, kjer je predstavniški organ aktivno posegel v to problematiko in z odločbo uzakonil sklad. Velik pomen tega sklada je tudi v tem, da sklad organsko združuje vseh devet ljubljanskih občin v celoto, kjer se na demokratičen način in iz enotnih vidikov rešujejo problemi posameznih občin in vsega našega mesta.

Ob izvajanju sprejetega programa izgradnje telesnovzgojnih naprav pa so se pred Svetom pojavljali novi in novi problemi. Ti problemi so mnogokrat tako raznovrstni in zapleteni, da je potrebna temeljita analiza, če hočemo iz zapletenega položaja najti jasno in pravilno pot.

Prvo, kar moramo ugotoviti, je dejstvo, da je Svet za telesno kulturo s formiranjem investicijskega sklada tako rekoč odprl ventile vsem tistim problemom, ki doslej niso mogli iz slepe ulice. Pri občinskih svetih so se začele kopičiti želje, prošnje, predlogi in masveti številnih organizacij, šol itd. Kmalu se je pokazalo, da lahko z investicijami urejamo samo en del materialnih problemov, dočim je drugi del, to so sredstva za funkcionalno življenje družbenih organizacij in šol, do danes v glavnem še vedno prepuščen stihiji.

Druga pomembna ugotovitev je ta, da gre naše telesnovzgojno življenje še vedno nekako po starih tirih, pri čemer niso prizadeti samo elementi vzgoje in športnega življenja nasploh, marveč ta problem resno ogroža tudi našo doslej neorganizirano materialno osnovo, iz katere marsikdaj zelo neenotno, nenačrtno in razcepljeno podpiramo telesno vzgojo kot celoto. Pri tem pa ugotavljamo, da je bila vse do danes šolska telesna vzgoja v neenakopravnem in mnogo slabšem položaju kot telesna vzgoja v družbenih organizacijah.

Zdaj pa pogledjmo na nekatere konkretnih številčnih podatkih, kakšno je trenutno stanje telesne kulture v Ljubljani.

V Ljubljani imamo danes 178 osnovnih telesnovzgojnih organizacij, ki združujejo skupno 33.353 pripadnikov. Partizanska organizacija ima 15 društev s 6916 pripadniki, športna organizacija šteje 58 društev in klubov s 6101 članom, planinci imajo 5 društev z 8847 pripadniki, strelci 54 strelskih družin s približno 4000 člani. Nadalje imamo še taborniško organizacijo, ki v 5 rodovih združuje okoli 2500 pripadnikov, 1 klub za konjski šport ter 41 organizacij Ljudske tehnike s 4989 člani.

V teh številkah pa niso zajeti pripadniki manjših sindikalnih športnih aktivov, ki jih je v Ljubljani precej, vendar nad njimi nihče ne vodi nadzorstva in tudi niso registrirani pri merodajnih športnih forumih.

Če pogledamo te številke — zlasti nekaj nad 30.000 pripadnikov v osnovnih organizacijah — bi do neke mere z njimi lahko bili zadovoljni, vsaj glede množičnosti. Vendar pa pri tem ne smemo pozabiti, da nam številke ne pokažejo prave slike, ker se člani ene organizacije dostikrat pojavljajo tudi v drugih, n. pr. planinci so včlanjeni tudi v športnih ali društvenih »Partizan«, strelci v športnih in obratno. Nadalje moramo upoštevati, da osnovno misijo telesne kulture izpopolnjujejo predvsem organizacije »Partizan« in športna organizacija, delno tudi planinska, dočim ima strelstvo izrazit narodnoobrambni značaj, pri organizacijah Ljudske tehnike pa je poudarek le na tehnični vzgoji naših državljanov.

Ljubljana je danes tudi glede kvalitete v športu dosegla lepo raven, saj imamo v našem mestu celo vrsto športnih panog, ki se uspešno uveljavljajo ne samo v republiškem, marveč tudi v državnem in celo v mednarodnem merilu. Ljubljana ima v državnem merilu popolno domeno v smučanju, ženski atletiki, košarki, skokih v vodo, kotalkanju in umetnem drsanju, dviganju uteži in judo športu, razen tega pa se na vodilna mesta v državi uvrščajo kolesarji, hokejisti, telovadci na orodju, konjeniki, boksarji in namiznoteniški igralci. Skrajni čas pa bi bil, da bi dvignili kvaliteto tudi v mnogih drugih športnih panogah, ki so v Ljubljani že pred vojno, pa tudi po osvoboditvi, imele lepo tradicijo in sloves. Seveda pa je jasno, da bo višjo kvaliteto raven v športu možno doseči le z večjo množično osnovo v vseh športih, s smotrnejšo in načrtnejšo vzgojo v šolah in društvih ter z izboljšanjem sedanjih materialnih pogojev. Prav gotovo sta oba, tako množični kot vrhunski del športnega življenja drug poleg drugega pomembna činitelja, saj ni nedelje ali praznika v Ljubljani, ki ne bi privabila na športne terene na tisoče meščanov. Res je, da gledalcev ne moremo uvrščati med aktivne športnike, je pa vsaka športna prireditelja zase močno propagandno sredstvo, gledalci pa so lahko pomemben činitelj pri nadaljnji rasti našega telesnovzgojnega življenja.

Zanimalo nas bo življenje v osnovnih telesnovzgojnih organizacijah. Jesno je, da vsaka osnovna družbena organizacija potrebuje za svoje delo vsaj skromne materialne pogoje — prostore, rekvizite in finančna sredstva.

Poglejmo sedaj, kako se zbirajo osnovna finančna sredstva v naših organizacijah. Ko smo pregledovali stanje v društvi, smo ugotovili, da se sredstva v pretežni meri formirajo iz naslednjih virov:

1. skoraj vse organizacije si ustvarjajo lastne dohodke iz svoje redne dejavnosti (članarina, dohodki od prireditelj), razen tega pa še iz postranske dejavnosti (plesne vaje, veselice, tombole, oddajanje prostorov v najem itd.),

2. dotacije ljudskih odborov in množičnih organizacij, zlasti SZDL,

3. vir, ki ga lahko označimo kot posebno dejavnost, je zbiranje oglasov.

Oglejmo si pobliže vse našete virov.

Menda je vsakomur jasno, da osnovne organizacije z dohodki, ki jih ustvarjajo iz lastnih virov (članarina, dohodki od tekmovanj) ne morejo živeti. Po približni oceni lahko trdimo, da krijejo ti viri komaj 10% vseh potreb. Precej več sredstev naberejo osnovne organizacije s postransko dejavnostjo — predvsem z oddajanjem prostorov v najem, s plesnimi prireditvami, tombolami, veseljami in sploh sličnimi prireditvami. Pri tem pa naletimo pogosto na prav absurdne primere. Na primer: partizansko društvo oddaja v najem svojo telovadnico ozioroma igrišče šoli ali drugi družbeni organizaciji, tako prva kot druga pa črpata večji del svojih sredstev iz proračuna odnosno iz raznih dotacij.

Najbolj pereče se ta problematika odraža zlasti v kvalitetnem športu, ki terja, kot je znano, dokajšnja finančna sredstva. Zato si še danes večina športnih društev ustvarja dohodke na način, ki smo ga prakticirali v vseh letih po osvoboditvi in kot delajo že vseskozi po svetu. To je praksa mecenov — bodisi da so to podjetja, bodisi posamezniki na vodilnih položajih v gospodarstvu. Zato se predvsem športna društva potegujejo za takšne vodilne funkcionarje, ki lahko poskrbijo za zbiranje finančnih sredstev po liniji »dobrih zvez«. Kot tipičen primer v podatkih, ki smo jih zbrali v Ljubljani, bi lahko navedli ŠD Odred, ki je v lanskem letu za svoj obstoj moralo zbrati za več kot 5 in pol milijona oglasov. Ob tem in sličnih primerih pa nastajajo številne nepravilnosti. Predvsem lahko ugotavljamo, da se ta sredstva delijo mnogokrat zelo enostransko, z ozkimi merili, največkrat grede ta sredstva za eno samo kvalitetnejše moštvo in seveda na račun množičnosti. Drugo pa je dejstvo, da je tak način zbiranja sredstev danes že zastarel, za organizacije pa vedno težavnejši in mučnejši.

Stihijnost v finansiranju naših telesnovzgojnih organizacij pa še kaže v svoji absurdnosti še v cell vrsti kričeih primerov. Nihče ne more zanikati, da SK Enotnost ne predstavlja vrha smučarskega športa v jugoslovanskem merilu, saj je to društvo že osem let zaporedoma osvojilo naslov ekipnega državnega smučarskega prvaka. Toda ali ni paradoksalno, da je n. pr. lani Enotnost uspela zbrati pri svojih 821 aktivnih smučarjih le 700.000 dinarjev za funkcionalne potrebe, dočim je isto-

časno dobilo prav takšno podporo od svojega podjetja sindikalno športno društvo Poštar, ki ima le 100 pripadnikov, v kvaliteti pa se prav gotovo ne more meriti s prvim društvom. S tem primerom sicer nečemo obrniti ost na Poštarja ali katerokoli slično organizacijo, marveč hočemo le osvetliti neskladnosti v kriterijih, ki bi jih morali vsaj do neke mere uravnjavati na tem področju ustrezni organi.

Pri današnji pestrosti in množici osnovnih telesnovzgojnih organizacij je treba računati za dejstvo, da teh problemov ne moremo še naprej enostavno prepuščati individualnemu in stihijskemu reševanju in presojanju, ker že sedaj stojimo pred nevarnostjo, da se bodo že itak ostre neskladnosti še bolj zaostrole. Če bi bili do teh pojavov docela ravnodušni, bi bile ene organizacije zaradi subjektivnih momentov vedno v privilegiranem položaju, druge, ki bi objektivno zaslužile več pomoči in sredstev, pa bodo vedno zapostavljene. Vse to nam narekuje, da moramo — tako kot na ostalih področjih družbenega življenja — tudi na področju telesne kulture te probleme zavestno in načrtno usmerjati, pri čemer so nesporno sveti kot družbeni organi tisti forumi, ki naj prično tudi te probleme uravnjavati.

Z vsjo rešnostjo pa menimo, da je treba opozoriti na problematiko telesne vzgoje v šolah. To vprašanje želimo osvetliti z več vidikov in poudariti, da je šola tisti činitelj, na katerem moramo danes zgraditi osnove vse naše telesne kulture. Šola je namreč tisto mesto, kjer bo v perspektivi prav vsa naša mladina — tako v mestih kot na vasi — 100-odstotno zajeta v redno in sistematično telesnovzgojno življenje. To delo bodo na šoli opravljali plačani in kvalificirani strokovnjaki. Če upoštevamo, da je danes pri nas uzakonjen osemletni režim šolanja, to torej pomeni, da bomo v načrtno telesnovzgojno dejavnost postopoma vključili prav vso mladino od 7. do izpolnjenega 14. leta. To je pa prav tista doba, v kateri lahko v mladem človeku razvijemo osnovne psihofizične elemente, potrebne za zdrav razvoj človeka. Ko bosta tak mladenič ali mladenka dovršila osemletno šolanje, bosta že imela vse osnove, ki jima bodo olajšale opredelitev, napredek in razvoj v amaterskih telesnovzgojnih organizacijah. Nadalje je treba računati za dejstvo, da šola s svojim programom dela in učenja bolj in bolj veže učenca nase in mu le redko dopušča telesnovzgojno izživljanje izven nje, saj je tudi učencu prosti čas vse bolj skopo odmerjen. Pri vsem tem pa ugotavljamo, da so številne telesnovzgojne naprave v družbenih organizacijah izkoriščene le 20 do 25 odstotkov, kar jasno priča o nezadostni racionalni uporabnosti, medtem ko jih ob šolah manjka in jih največkrat sploh ni.

Eno najbolj perečih vprašanj šolske telesne vzgoje je tudi pomanjkanje strokovnega kadra. Vemo med drugim, da v ljubljanskem okraju danes več kot polovica osemletk nima učitelja telesne vzgoje. Samo ljubljanski okraj bi pri svojih 344 šolah potreboval najmanj 300 učiteljev in profesorjev telesne vzgoje, ima jih pa komaj 120. Če pomislimo, da se bo v bodočnosti pouk telesne vzgoje na šolah še obogatil in povečal, potem je jasno, kolikšno je pomanjkanje strokovnjakov. Ta slabost se z isto ostrino kaže tudi v amaterskih organizacijah. Skratka — kot pri materialnih in finančnih problemih, tako tudi pri kadrih rešujemo te probleme neenotno, nena-

črtno, razdrobljeno, vsak za svoje ozko področje. Vse to nam jasno narekuje, da je treba z vsemi razpoložljivimi sredstvi podpreti težnje tistih organov, ki imajo za nologo, razviti našo slovensko institucijo za vzgojo prepotrebniških šolskih kvalificiranih strokovnih kadrov. Naša sedanja tovrstna šolska institucija sicer daje nekaj kadra, vendar še odločno premalo, pa še ta kader, ko pride v šole, si začne v mnogih primerih izbirati nov življenjski poklic, ker na tem področju ni tako stimuliran, kot bi bilo potrebno. Tako so tudi te dragocene investicije v mnogih primerih izgubljene.

Če pogledamo vse pravkar iznesene podatke, nam je lahko jasno, da nam ti podatki narekujejo določene spremembe v naši bodoči investicijski politiki. Vsem nam je jasno, da družba v sedanjih pogojih nima na razpolago neomejenih sredstev in zato ne bo mogla zadovoljiti vseh prošelj, ki se pojavljajo v raznih predlogih, gledanih iz ozkega obzorja. Zato bo treba v bodoče družbena sredstva investirati tako, da bomo gradili predvsem tiste objekte, ki ne bodo terjali izdatnih sredstev, obenem pa bodo v največji možni meri koristili družbi oziroma množični osnovi naše telesne kulture. Menimo, da bodo to objekti, ki bodo v prvi vrsti namenjeni naši šolski mladini, seveda pa se jih bodo lahko do določene mere posluževale tudi amaterske organizacije. Takšno orientacijo si je Svet zastavil že v letošnjem letu in bodo tudi objekti, ki so že v gradnji, prvenstveno služili množičnemu telesnovzgojnemu udejstvovanju ter šolam. Postavimo vprašanje: ali lahko danes začnemo z gradnjo novega telovadnega doma za društvo »Partizan« Narodni dom, ko istočasno mnogo šol v Ljubljani nima niti svojih telovadnic, niti rednega pouka telesne vzgoje, sredstva pa so v vsakem primeru družbena.

Te misli nas vse bolj utrjujejo v prepričanju, da je treba v Ljubljani še hitreje pričeti z gradnjo odprtih športnih igrišč in parkov, ki bodo brezplačno dostopni vsem našim državljanom, ne glede na to, ali so ali niso člani telesnovzgojnih organizacij. Vzporedno s hitro stanovanjsko izgradnjo in širitvijo mesta je treba še pravočasno zavarovati tiste prostore, zlasti v zaključenih naseljih, ki bodo omogočili vsem prebivalcem prepotrben odhiti in razvedrilo na športnih terenih. V tem pogledu bo treba najtesneje sodelovati z naglo razvijajočimi se stanovanjskimi skupnostmi, ki lahko prispevajo velik delež pri urejanju odprtih športnih površin.

Že uvodoma smo poudarili, da se v naši telesni kulturi le s težavo uveljavljajo nova gledanja na razne probleme telesnovzgojnega življenja; še vedno imamo opravka z ozkimi, klubaškimi in zastarelimi gledanji in nazori, ki hromijo naše moči, da ne moremo hitreje in z boljimi rezultati pognati tok razvoja naprej. Razcepjenost in zaveranost posameznih organizacij, ki gledajo na probleme le iz svojega ozkega stališča, zapostavljanje šolske telesne vzgoje, neracionalno izkoriščanje telesnovzgojnih objektov, popolna stihija pri ustvarjanju materialne osnove, zlasti pa finančnih virov za funkcionalne potrebe organizacij, gospodarsko vzdrževanje prostorov itd. itd. — vse to so razsežna in zapletena področja, mimo katerih v bodoče ne bodo več mogli naši družbeni organi v komunah. Če bomo hoteli vse te zapletene probleme reševati načrtno in v skladu z našim splošnim družbenim razvojem, je nujno, da tudi glede upravljanja in

vzdrževanja telesnovzgojnih objektov čimprej uresničimo že sprejeta načela, naj skrb nad telesnovzgojnimi objekti prevzamejo komune. Posebni organi, ki bodo za to nalogo izvoljeni, bodo morali skrbeti za pravilnejši režim upravljanja in sploh takšen način izkoriščanja športnih objektov, da bodo vse naprave kar najbolj smotno izkoriščene. Seveda so v Ljubljani tu in tam nekateri objekti, ki po svoji funkciji preraščajo okvir občine. Za te objekte bo potreben sklad pri Mestnem svetu. Danes poznamo v Sloveniji zelo vzpodbudne primere, ki nam kažejo, da so organi v občini s smotno in pametno politiko znali doseči popolnoma nove oblike sožitja telesnovzgojnih organizacij, ki so osredotočene okoli šole, ob kateri pa se razvija vse amatersko telesnovzgojno življenje (primer: Ruše).

Če sedaj še enkrat pogledamo vse našete probleme, je jasno, da so v sedanjem nenačrtnem, ozkem, stihijsko se razvijajočem telesnovzgojnem življenju, predvsem v pogledu materialne dejavnosti, nujno potrebni določeni ukrepi. S temi ukrepi bomo v naši telesni kulturi razvili in zagotovili smotrnejšo, današnji družbeni ureditvi prilagojeno ustvarjanje in porazdelitev finančnih sredstev, boljše upravljanje in izkoriščanje športnih objektov, uspešnejše delo v šolski telesni vzgoji itd.

Ker smo že ugotovili, da imamo v Ljubljani zelo pestro strukturo telesnovzgojnih organizacij, ki danes obstajajo, žive, se razvijajo in jih ni možno prepustiti goli usodi, in ker smo sprejeli načelo, da je predvsem komuna, torej družba, odgovorna za razvoj telesne kulture, moramo najti zanjo tudi razumevanje. Praksa upravljanja z dosedanjim investicijskim skladom nam je jasno in zgovorno pokazala, da se bo v Ljubljani najbolje obnesel tudi za funkcionalne potrebe naših telesnovzgojnih organizacij nov, enoten in namenski sklad. V ta sklad naj bi se stekala sedanja, po vseh omenjenih kanalih pritekajoča sredstva. Tu mislimo predvsem na približno 50 do 60 milijonov dinarjev, ki jih v območju našega mesta predvsem po privatni iniciativi in mimo kontrole družbe, naberejo telesnovzgojne organizacije. Seveda pa teh ukrepov ne smemo napačno razumeti, kakor da gre za ustvarjanje nekakšne generalne državne linije ali za oživljanje upravno-birokratskih tendenc, ki so pri nas že zdavnaj preživele. Nasprotno! Z enotnim skladom nimamo namena zatreti vseh tistih zdravih pobud, predvsem glede zbiranja finančnih sredstev, ki se porajajo v naših osnovnih organizacijah. Še več! Mnenja smo, da bodo te samoiniciativne pobude na terenu morale v bodoče ne samo ostati, marveč jih bomo morali še bolj razvijati in krepiti. Ob ustanovitvi enotnega sklada nam gre predvsem za to, da zajamemo v sklad tista večja sredstva, ki so prišla neposredno iz gospodarskih organizacij in so jih posamezniki po svojih klubaških vidikih pogosto usmerjali zelo ozko, po subjektivnih kriterijih, predvsem v razna društva za uresničevanje njihovih programskih nalog.

Ta enoten sklad za funkcionalne potrebe osnovnih telesnovzgojnih organizacij ne bi predstavljal samo višje organizirane oblike dela, marveč bi hkrati tudi občinskimi svetom, kot organom ljudskih odborov, zagotovili polnejšo vsebino dela in večji družbeno-politični vpliv.

Potemtakem smatramo, da bi omenjeno problematiko lahko reševali z dvema skladoma, in sicer s skladom za investicije, ki že obstoji,

ter s skladom za funkcionalne potrebe osnovnih telesnovzgojnih organizacij.

V zvezi s skladi bi rad dal še tole kratko pojasnilo. Res je, da zakon o skladih takega sklada danes še ne predvideva. Gospodarskim organizacijam pa je dopuščeno, da iz svojih skladov skupne uporabe dajejo dotacije raznim organizacijam. Tega pa se vsaka gospodarska organizacija brani, ker ima, prvič, sredstva iz tega sklada največkrat namenjena za svoje potrebe ali pa najmanj angažirana v obratnih sredstvih, drugič pa je dolžna na vsako dotacijo, ki jo iz sklada dodeli, še 20 odstotkov od njene višine vplačati v proračun. Zato je razumljivo, da so gospodarske organizacije bolj naklonjene sistemu plačevanja oglasov in reklam, kar bremenja račun materialnih izdatkov. To je sistem, ki ga izvajamo že več let in je prišel že tako globoko v zavest funkcionarjev telesnovzgojnih organizacij, da gruge poti skoraj ne vidijo več. In če pomislimo, da samo v Ljubljani gospodarske organizacije plačajo za oglase 50 do 60 milijonov zato, da bi vzdrževale športne organizacije, potem se nam samo po sebi vsiljuje vprašanje, zakaj ne bi mogli tega načina uzakoniti in skozi ustrezn instrument družbenega plana formirati namenski sklad, kot jih imamo za druge veje našega življenja.

Ta pravcati lov za oglasi je po eni strani neugoden in zoprni za gospodarske organizacije, prav tako pa je po drugi strani mučen in do neke mere celo ponižujoč za športne organizacije. Naši amaterski telesnovzgojni delavci se morajo po sili razmer ob takšnem sistemu zbiranja dohodkov in pedagogov pretvarjati v akviziterje in beračiti po podjetjih, namesto da bi se posvetili svoji glavni nalogi — vzgoji mladine. Znano je, da telesnovzgojni delavci zaradi takšnega načina zbiranja sredstev za funkcionalne potrebe društva porabijo 80 do 90 odstotkov svojih sil in časa za ustvarjanje materialne baze. Ni čudno torej, da v takšnih okoliščinah še tisti redki amaterski telesnovzgojni delavci izgubljajo voljo in veselje do dela in da zapuščajo društva. Razen tega pa vemo, da se sredstva, zbrana na tak način, v mnogih primerih porazdelijo zelo neenakomerno, kjer odloča individualna presoja, klubaški, ozki in enostranski interesi, in podobno. Seveda je razumljivo, da tak način pridobivanja in porazdelitve sredstev ni v skladu z našimi družbenimi interesi. Ti interesi terjajo, da smotno in načrtno podpremo predvsem tisti del telesne kulture, kjer se razvija najbolj množična dejavnost — to je šole in nekatera društva, razen tega pa tudi tiste veje športne aktivnosti kjer s kvaliteto zastopamo našo državo in republiko v zveznem ali mednarodnem merilu. Takšna smotrna in načrtna porazdelitev sredstev pa ni možna v sedanjem neenotnem, stihijskem sistemu, ampak samo z ustanovitvijo posebnega namenskega sklada, iz katerega bi se sredstva porazdeljevala načrtno, s širšimi merili in po stvarnih potrebah, obenem pa bi nad porazdelitvijo in izkoriščanjem teh sredstev imela boljše kontrolo družba.

V našem današnjem poročilu smo se prvenstveno zadržali na opisu stanja športnih organizacij in o pe-reči potrebi po formiranju enotnega sklada za njihovo vzdrževanje. O investicijah v telesnovzgojne objekte pa nameravamo pred koncem leta še enkrat stopiti pred Mestni svet, kjer bomo poročali o opravljenih letošnjih delih in o predlogu gradnje za prihodnje leto.

Da bi v duhu že osvojenih načel pričeli reševati vprašanja v telesnovzgojnih organizacijah, smo se odločili Mestnemu svetu predlagati, da bi sprejel sklep o ustanovitvi odbora za upravljanje sredstev za potrebe telesnovzgojnih organizacij na območju mesta Ljubljane.

Če bi sedaj k temu gornjemu predlogu dali še nekaj stvarnih podatkov, ki prikazujejo materialne možnosti, ugotavljamo, da bi pri pravilnem razumevanju in dobri volji, pa čeprav tarejo naše občine tudi drugi problemi, mogli tudi na tem področju organizirati naprednejše in učinkovitejše oblike od dosedanjih.

Na območju mesta je 258 gospodarskih organizacij ustvarilo v letu 1957 806.654.664 din sredstev, ki so jim ostala na prostem razpolaganju. Velik uspeh bi že bil, če bi novemu odboru vsaj za prvo leto uspelo zbrati 30 milijonov dinarjev. Prepričani smo, če bi organizacija tega dela dobro delovala, da bi se v akcijo vključile predvsem SZ, sindikalne organizacije, Zbor proizvajal-

cev v občini itd. in prikazovali delavskim svetom in proizvodnim organizacijam pomen telesne vzgoje in novo, boljše obliko reševanja, uspeh tudi ne bi izostal.

To naj bi bil eden izmed predlogov za pot, po kateri naj bi že krenili v letu 1959.

Po obširni razpravi je Mestni svet sprejel več sklepov, nanašajočih se na razna vprašanja telesne vzgoje v mestu. Med drugimi je usvojil tudi predlog Sveta za telesno kulturo in sprejel

sklep

o ustanovitvi odbora za upravljanje sredstev za potrebe telesnovzgojnih organizacij na območju mesta Ljubljana.

I.

Ustanovi se odbor za upravljanje sredstev za potrebe telesnovzgojnih organizacij (v nadaljnjem besedilu »odbor«) za območje mesta Ljubljane. Odbor sestoji iz 10 članov, od katerih enega imenuje OLO Ljubljana, ki je obenem predsednik od-

bora, ostalih 9 članov pa imenujejo vsak po enega svetil občinskih ljudskih odborov na območju mesta Ljubljane, ki so pristojni za zadeve telesne kulture.

II.

Za zbiranje sredstev služijo odboru naslednji viri:

- a) prispevki iz skladov skupne porabe gospodarskih organizacij, bank in hranilnic;
- b) dotacije politično teritorialnih enot in
- c) darila.

III.

Odbor razdeljuje sredstva na posamezne organizacije primerno njihovim funkcionalnim potrebam na podlagi predračunov posameznih telesnovzgojnih organizacij, ki jih mora prej preveriti Svet za telesno kulturo pristojnega občinskega ljudskega odbora.

IV.

Odbor izdela pravila za svoje poslovanje in načrt za zbiranje sredstev. Pravila odobri Svet za telesno kulturo OLO Ljubljana.

Po družbenem planu za leto 1958 se predvideva, da bo posek stoječega lesa na področju občine znašal 13.000 m³, od tega v gozdovih 10 tisoč kubičnih metrov in 3 tisoč na travnikih.

Plan gojitve, varstva in nege gozdov predvideva pogozdovanje na 19 ha površine. Zasajenih bo 45.000 sadik in 120 kg semena jelke. Čiščenje gozda se bo vršilo na površini 67 ha. Urejen bo tudi požarni pas.

Iz sredstev gozdnega sklada se predvideva 701.000 din za ureditev gozdnih poti na področju: Strug in Kopolj ter ureditev ostalih poti na področju občine. Skupaj bo urejeno 7 km gozdnih poti. Pri navedenih delih bodo kot neposredni koristniki sodelovali tudi kmetje.

IV. poglavje

TRGOVINA IN GOSTINSTVO

Na področju občine bo v letu 1958 obratovalo 6 poslovalnic državne sektorja in ena poslovalnica združnega sektorja. Odkupna mreža bo ostala neizpremenjena.

Leta 1958 se predvideva dvig narodnega dohodka v trgovini za 42%, kar bo doseženo z reorganizacijo trgovske mreže.

Kljub reorganizaciji trgovske mreže se opaža, da teh 7 trgovskih poslovalnic ne bo moglo nuditi potrošniku vsega potrebnega blaga, zato se predvideva, da bo odtok denarja tudi v letošnjem letu visok.

Zelo kritično je v nekaterih poslovalnicah stanje opreme, ki ne odgovarja potrebam sodobne trgovine.

Na področju občine bo letos obratovalo 8 gostišč, od tega 1 družbenega sektorja. Število gostinskih obratov odgovarja potrebam prebivalstva občine. Dvig narodnega dohodka se predvideva v letu 1958 za 9%.

Zvišanje narodnega dohodka se predvideva v glavnem zaradi spremenjenih cen v gostinstvu.

Zelo slab pa je v nekaterih obratih inventar in bo nujno, da ga gostinski obrati izpopolnijo.

V. poglavje

OBRT

Zaradi pomanjkanja sredstev tudi v letošnjem letu ni pričakovati bistvenih sprememb na področju obrtništva. Večji dvig proizvodnje bo zaznamovan v obrti družbenega sektorja, kjer se bo v letu 1958 dvignil narodni dohodek za 95% napram letu 1957.

Obrt privatnega sektorja bo ostala na isti stopnji kot v letu 1957. Za dvig obrti ima občinski ljudski odbor v svojem investicijskem skladu 2.651.000 din; od tega bo dodeljeno 1.500.000 din podjetju »STOLARNA« Dobropolje za ureditev sanitarnih in zaščitnih naprav. Ostali znesek investicijskega sklada se namerava uporabiti za preureditev skladišča na postaji. Predvideva se, da bo v teh prostorih podjetje Rašica postavilo svoj obrat.

Nadaljnji dvig se predvideva v obrti pri KZ Struge, kjer bo v letu 1958 pričel z delom obrat za izdelovanje eteričnih olj.

KZ Videm bo v letu 1958 uredila obrat za predelavo mesnih izdelkov in s tem zagotovila, da se bo del klavne živine, ki se sedaj v celoti izvažajo, predelovalo doma.

Vsebina

Poročilo Sveta za telesno kulturo o stanju telesne vzgoje v mestu na 6. seji Mestnega sveta.
414 Družbeni plan za leto 1958 občine Dobropolje.

OBČINSKI LJUDSKI ODBORI

OBČINA DOBREPOLJE

414.

Na podlagi 1. odstavka 4. člena zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov, Uradni list FLRJ št. 52/57) ter 10. člena statuta občine Dobropolje, v zvezi z določbami zveznega družbenega plana za leto 1958 (Uradni list FLRJ št. 54-65/57), določbami družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1958 (Uradni list LRS št. 3-7/58) ter določbami družbenega plana okraja Ljubljana za leto 1958 (Glasnik št. 45/58) je občinski ljudski odbor Dobropolje sprejel na seji občinskega zbora in na seji zbora proizvajalcev dne 30. maja 1958.

DRUŽBENI PLAN

občine Dobropolje za leto 1958

PRVI DEL

RAZVOJ GOSPODARSTVA OBČINE V LETU 1958

Družbeni plan občine Dobropolje upošteva v smernicah in ukrepih za nadaljnji razvoj občinskega gospodarstva osnovne značilnosti in ločila zveznega, republiškega in okrajnega družbenega plana za leto 1958. Te značilnosti imajo za cilj nadaljevanje politike za stabilizacijo tržišča, nadaljnjo krepitev komunalnega samoupravljanja in dvig življenjske ravni delovnih ljudi.

Naloge, ki jih postavlja družbeni plan občine za leto 1958, bodo dosežene na osnovi stimulativnejšega sistema delitve dohodka gospodarskih organizacij, ki omogoča tako notranjo delitev ustvarjenega dohodka, da bo stimulatивно delovala na boljše izkoriščanje notranjih rezerv in tak sistem nagrajevanja, ki bo pogojen v doseženem učinku pri delu. Za nadaljnji razvoj posameznih gospodarskih organizacij bo zlasti še v letošnjem letu potrebna smotrna uporaba razpoložljivih sredstev lastnih skladov.

Značilno za nadaljnji razvoj občine v letu 1958 bo predvsem naslednje:

I. poglavje

NARODNI DOHODEK

V občini Dobropolje se v letu 1958 predvideva nadaljnje zvišanje narodnega dohodka. Napram letu 1957 se bo narodni dohodek dvignil za 7%.

Porast narodnega dohodka se predvideva v naslednjih panogah:

kmetijstvo	4%
trgovina	42%

gostinstvo:	
državno	15%
privatno	6%
Obrt:	
državna	95%

STRUKTURA CELOTNEGA DOHODKA DRUŽBENEGA PROIZVODA IN NARODNEGA DOHODKA V 000 DIN

Panoga	celotni dohodek	materialni stroški	družbeni proizvod	Amortizacija	Narodni dohodek	% po panog.
Industrija	22.212	13.173	9.039	1.061	7.978	4,47%
Trgovina	2.376	808	1.568	80	1.488	0,84%
Gostinstvo						
državno	7.000	5.616	1.448	83	1.365	0,76%
zasebno	11.000	6.000	5.000	440	4.560	2,55%
Obrt						
državni s.	30.056	16.334	13.722	750	12.972	7,27%
zasebni s.	14.800	6.808	7.992	522	7.470	4,18%
Kmet. zadruge	29.212	13.510	15.702	1.522	14.180	7,94%
Kmetijstvo	238.000	95.200	142.800	14.280	128.520	71,99%
Skupaj	354.656	157.449	197.271	18.738	178.533	100%

Iz zgornjih podatkov je razvidno, da je področje občine gospodarsko slabo razvito, saj predstavlja kmetijstvo 71,99% narodnega dohodka. Vse ostale panoge v gospodarstvu predstavljajo 29,01% narodnega dohodka, dočim je industrija zastopana v skupnem narodnem dohodku le 4,43%, kar negativno vpliva na narodni dohodek na prebivalca v občini.

Narodni dohodek v primerjavi z letom 1957 znaša na enega prebivalca:

1957	41.603%
1958	47.469%
Indeks 1958/57	107%

II. poglavje

INDUSTRIJA

Industrijski obrat »Apnenica« ne bo zaznamoval v letu 1958 napredka, temveč manjši padec v proizvodnji, ker so njihova osnovna sredstva v veliki meri iztrošena, zato je nujno, da obrat »Apnenica« v letošnjem letu najame investicijski kredit in začne z gradnjo nove apneniške peči. Za gradnjo obrata so v celoti izdelani načrti in bi predvideni stroški znašali 47 milijonov.

III. poglavje

KMETIJSTVO

Kmetijstvo predstavlja osnovno panogo gospodarske dejavnosti na območju občine. Osnovne panoge v dejavnosti kmetijstva so živinoreja, poljedelstvo in v manjši meri gozdarstvo. Plan predvideva povišanje za 4%, predvsem na osnovi povečane poljedelske proizvodnje, prašičereje in gozdarstva.

V kmetijstvu prevladuje privatni sektor, le manjše kmetijske površine izkoriščajo kmetijske zadruge Videm in Struge.

Na področju živinoreje bo stalež živine v glavnem ostal nespremenjen, povečalo se bo le število prašičev in vzporedno s tem vzreja mladih pujskov.

Z ozirom na to, da predstavlja občina Dobropolje vzrejni center plemenske živine, bo posebna skrb posvečena gojitvi dobre plemenske živine. Prav tako bo poudarek tudi na povečanju proizvodnje mleka.

Na področju poljedelstva bo večja pozornost posvečena sistematičnemu gnojenju z umetnimi gnojili. Izbiri kvalitetnih semen in intenzivnejši obdelavi kmetijskih površin, kar bo zagotovilo višji hektarski donos. Višji donosi se tudi predvidevajo na področju sadjarstva, kar bo doseženo s saditvijo novih sadik, sistematičnim urejanjem obstoječih nasadov in s škropljenjem, ki ga uvajajo kmetijske zadruge.

**VI. poglavje
ZADRUŽNIŠTVO**

Na območju občine Dobrepolje poslujejo 4 kmetijske zadruge in to: Videm, Ponikve, Kompolje in Struge. Vse zadruge se bodo orientirale predvsem na pospeševanje kmetijske proizvodnje, čimboljše zajemanje tržnih viškov in pospeševanje domače obrti. V letu 1958 se bodo od KZ izločile vse negospodarske dejavnosti (trgovine).

Na območju kmetijske zadruge Videm bo zasajen nov nasad ribeza na površini 2 ha. Nadalje, bo kmetijska zadruga Struge v letošnjem letu uredila skupni pašnik in zasadila vrbov nasad za pridobivanje materiala za izdelovanje suhe robe in pletarskih izdelkov. Poleg tega bo kmetijska zadruga Struge uredila zbiralnico mleka, ki bo v veliki meri pripomogla k povečanju proizvodnje mleka, saj se tovrstni odkup na področju Strug do sedaj sploh ni vršil. Da bi se kmetijske površine, last SLP čimboljše izkoristale, se bo v letu 1958 ustanovilo kmetijsko posestvo, ki bo lahko dvignilo hektarski donos in drobne mu blagovnemu proizvajalcu dokazalo, kako se lahko smotrno izkoristi zemlja z uporabo sodobne tehnike in agro-kemičnih sredstev.

**II. DEL
EKONOMSKI UKREPI OBČINE
DOBREPOLJE ZA LETO 1958**

**VII. poglavje
AMORTIZACIJA**

Vse gospodarske organizacije plačujejo amortizacijo obračunano po stopnjah, ki jih določajo zvezni predpisi.

**VIII. poglavje
OBRESTI OD SKLADOV
OSNOVNIH SREDSTEV**

Obrestna mera od skladov osnovnih sredstev znaša za kmetijske zadruge 2%.

Te obresti pripadajo skladu

osnovnih sredstev kmetijske zadruge, ki jih plačuje.

IX. poglavje

PRISPEVEK OD DOHODKA

Del dohodka, ki ustreza znesku prispevka iz dohodka vlagajo:

a) kmetijske zadruge Videm, Ponikve, Kompolje in Struge: v občinski sklad 25%, v sklad osnovnih sredstev zadruge, ki ga plačuje 75%.

X. poglavje

**GOSPODARSKE ORGANIZACIJE
S PAVŠALNIM OBRAČUNOM**

Kot gospodarske organizacije s pavšalnim obračunom bodo v letu 1958 poslovale: Gostišče Videm in »Stolarna« Dobrepolje.

XI. poglavje

OBČINSKE DOKLADE

Občinska doklada se za leto 1958 odmerja po določenih odloka o občinski dokladi od kmetijstva, samostojnih poklicev in premoženj (»Glasnik« št. 38/58.)

XII. poglavje

OBČINSKI PROMETNI DAVEK

Glede pobiranja občinskega prometnega davka od prometa z izdelki in storitvami, veljajo do objave občinskega odloka o občinskem prometnem davku tarife okrajnega odloka o pobiranju občinskega prometnega davka za območje okraja Ljubljana (»Glasnik« št. 50/56 in 53/57).

Občinski prometni davek od prometa z alkoholnimi pijačami v gostinskih podjetjih in gostiških družbenega in zasebnega sektorja ter po individualnih proizvajalcih se obračunava in plačuje z veljavnostjo od 20. aprila 1958 dalje po posebnem odloku ObLO Dobrepolje (»Glasnik« št. 35/58).

Občinski prometni davek od prometa na drobno se plačuje po posebnem odloku ObLO Dobrepolje (»Glasnik« št. 81/58) oziroma po odloku ObLO Dobrepolje (»Glasnik« št. 35/58).

XIII. poglavje

SREDSTVA SKLADOV V LETU 1958

	v 000 din		
1. Sredstva skladov bodo znašala:	Skupaj	blokirano	razpoložlj.
a) investicijski sklad	3.823	1.172	2.651
b) stanovanjski sklad	8.439	788	7.651
c) cestni sklad	648	169	479
Skupaj . . .	12.910	2.129	10.781

2. Sredstva skladov se bodo formirala v letu 1958 iz tehle virov:

a) Investicijski sklad:

Priliv v letu 1958:	
— 42% obvezne doklade od kmetijstva	634
— občinska taksa za pse	50
— 45% takse od priprav za proizvodnjo	54
— 20% zemljarina od KZ	11
Ostala zemljarina:	
zemljarina ostalih gospodar. organizacij	35
zemljarina izven gospodarstva	72
	107

A. Prispevek iz dohodka:

a) 25% prispevka kmetijskih zadrug	191
b) 40% prispevka pavšalistov	1
c) 25% prispevka ostalih gospodar. org.	82
	274
Obresti od sklada obratnih sredstev	
obratnih podjetij	42
	1.172

3. Prenos iz leta 1957:

neizkoriščena sredstva	1.954
sproščena blokacija iz leta 1957	697
Skupaj sredstva	3.823

Od skupnih sredstev bo v letu 1958 razpoložljivo 2.651.000 din, ki se bodo uporabila takole:

Investicijsko posojilo za Stolarno	1.500.000 din
Invest. posojilo za preureditev skladišča na postaji	1.100.000 din
Garancijske pologe	51.000 din
Skupaj	2.651.000 din

B. Stanovanjski sklad:

Priliv v letu 1958:

— 90% stanov. sklada iz gospodarstva brez ŽTP in pavšalistov:	
gospodarstvo ObLO	1.060
PTT	65
	1.125
— 50% stan. prispevka ŽTP	36
stan. prispevek pavšalistov	48
— 90% stan. prispevka izven gospodar.	
zasebniki	23
ustanove in zavodi	132
upokojenci	792
prorač. ustanove ObLO	887
	1.834
dohodki najemnin 100%	109
	3.152

Prenosi iz leta 1957:

— Neizkoriščena sredstva	4.926
— Sproščena blokacija 1957	361
	5.287
Skupaj sredstva	8.439

Od tega:

blokirano:	
25% priliva v letu 1958	788
Razpoložljivo v letu 1958	
— 75% od priliva v letu 1958	2.364
— prenosi sredstev iz leta 1957	5.287
Skupaj razpoložljivo v letu 1958	7.651

Razdelitev stanovanjskega sklada:

Razpoložljiva sredstva v letu 1958 znašajo 7.651.000 din, ki se bodo v celoti uporabila za gradnjo stanovanjskega bloka.

C. Cestni sklad:

Priliv v letu 1958:

— 30% takse na vprežna vozila	420
— občinska taksa na motorna vozila	3
	423

Prenosi sredstev iz leta 1957:

— Neizkoriščena sredstva iz leta 1957	139
— Sproščena blokacija iz leta 1957	86
	225
Skupaj sredstva	648

Od tega:

blokirano:	
40% sredstev iz priliva v letu 1958	169
Razpoložljivo v letu 1958:	
60% sredstev iz priliva v letu 1958	254
Prenosi sredstev iz leta 1957	225
Skupaj razpoložljiva sredstva v letu 1958	479

Razpoložljiva sredstva v letu 1958 v znesku 479.000 din se bodo uporabila za vzdrževanje občinskih cest.

XIV. poglavje

PRORAČUNSKA SREDSTVA

V letu 1958 bodo znašala sredstva občinskega proračuna 29.271.000 din in bodo zagotovljena iz naslednjih virov:

— 54% prorač. prispevka iz osebnega dohodka	1.105
— 80% prorač. prispevka pavšalistov	77
— dopolnilni prispevek iz osebnega dohodka	—
— del prispevka iz dohodka kom. podjetij	—

Dohodki od prebivalstva:

— 54% prorač. prispevka iz osebnega dohodka	1.119
— 80% dohodnine od kmetijstva	4.200
— 58% obvezne občinske doklade od kmetijstva	860
— občinska doklada od kmetijstva nad 4 do 13%	4.830
— 60% dohodnine od ostalih poklicev in premoženja	760
— občinska doklada ostalih poklicev	1.200
— 100% prometnega davka od zasebnikov	6.100
— občinski prometni davek	4.020
— davek na maloprodajni promet	1.263
— občinske takse	295

Dohodki uradov in ustanov	—
Ostali proračunski dohodki	900
Dohodki ja zavno gozdarsko službo	895
80% proračunskega presežka iz leta 1957	477
Dotacija OLO	1.170
Skupaj	29.271

Sredstva občinskega proračuna se bodo uporabila za naslednje na:

1. Administrativni proračun	29.271
Skupaj	29.271

XV. poglavje

KONČNE DOLOČBE

Svet za družbeni plan in finance je pooblaščen, da po potrebi izda natančnejša navodila za izvajanje družbenega plana.

Ta družbeni plan velja z dnem objave v »Glasniku« uradnem vestniku okraja Ljubljana, uporablja pa se od 1. januarja 1958.

Številka: 02/1-160/58

Dobrepolje, dne 30. maja 1958.

Predsednik
občinskega ljudskega odbora
Marjan Miklič